

Minister Klimatu i Środowiska

DSA-WPE.050.4.2025.EMD
3790717.15151616.12229213
Warszawa, 28-05-2025

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w załączeniu przekazuję odpowiedź na interpelację o numerze nr 9440 w sprawie przyszłości energetyki opartej na węglu i wdrażanego procesu dekarbonizacji, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z dalszym funkcjonowaniem ENEA Elektrownia Połaniec S.A. (dalej: EEP).

W zakresie właściwości Ministra Klimatu i Środowiska przekazuję odpowiedź na poniższe pytania.

Ad 1) Czy istnieje aktualna koncepcja zapewnienia do energetyki stabilnych dostaw biomasy, zarówno w skali krajowej jak i EEP, ze szczególnym uwzględnieniem polityki handlowej (ilości i frakcji), polityki cenowej w perspektywie zakupów długoterminowych? Czy rynek krajowy pokryje w pełni zapotrzebowanie na biomasę, czy też uwzględniany jest import i z jakich kierunków? Jaki jest bilans zapotrzebowania na biomasę przez energetykę w stosunku do możliwości zapewnienia jej przez rynek?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska (dalej: MKiŚ) obserwuje nasilającą się konkurencję o biomasę, zwłaszcza leśną oraz uboczne produkty przerobu drewna. Jest to konkurencja o surowiec drzewny pomiędzy przemysłem przerobu drewna, a przedsiębiorstwami energetycznymi, a także pomiędzy poszczególnymi podmiotami zakupującymi biomasę jako paliwo.

Zrównoważona biomasa już dziś jest zasobem o znacznie ograniczonej podaży. **MKiŚ wyraża uzasadnione obawy, że rynek krajowy nie pokryje rosnącego zapotrzebowania na biomasę.** Drewno możliwe do wykorzystania w bardziej korzystny ekonomicznie sposób, niż spalanie, powinno być wykorzystane przede wszystkim tam, gdzie ma największą wartość dla gospodarki, czyli w przetwórstwie przemysłowym (sektor drzewny). Z tego powodu Ministerstwo Klimatu i Środowiska przygotowało projekt rozporządzenia w sprawie szczegółowych cech jakościowo-wymiarowych drewna energetycznego. **Jest ono sygnałem, że dekarbonizacja energetyki oraz ciepłownictwa systemowego nie mogą opierać się o wykorzystanie biomasy jako głównego surowca wykorzystywanego do transformacji tych sektorów.** Rozporządzenie to kładzie nacisk na uregulowanie wykorzystania biomasy na potrzeby spalania w elektrowniach zawodowych, natomiast nie

ogranicza wykorzystania drewna jako paliwa dla indywidualnych celów grzewczych w domach i mieszkaniach wyposażonych w kotły na biomasę.

Podkreślić należy, że Polska nie dysponuje wystarczającym potencjałem zrównoważonej biomasy drzewnej, aby realizować transformację energetyczną w oparciu o biomasę. Uwzględniając ww. ograniczenia potencjału surowcowego, dalsze wsparcie dla rozwoju biomasy ze strony państwa będzie redukowane i kierowane na inne potrzeby transformacyjne.

Z kolei biomasa rolnicza obejmuje zarówno nadwyżkową słomę (ponad zapotrzebowanie rolnictwa), jak i uprawy celowe. Jest to potencjalny zasób do wykorzystania energetycznego, ale nie bez wyzwań. Słoma jest paliwem niosącym wiele wyzwań z uwagi na niską gęstość objętościową, niską temperaturę topnienia popiołu, zawartość chloru i potasu zwiększających korozję metalowych elementów kotła. Wyzwania te, w połączeniu z kosztami zakupu słomy, sprawiają, że mimo dostępnych na rynku urządzeń dostosowanych do wykorzystania słomy w produkcji energii, systemy energetyczne oparte na słomie nie rozwinęły się dotąd w Polsce na większą skalę. Uprawy energetyczne mogą stanowić podstawę małych, lokalnych systemów energetycznych. Jednak ostatnie 20 lat pokazało, że kluczową sprawą dla rozwoju produkcji biomasy z upraw energetycznych jest dochodowość tej działalności i konkurencyjność wobec konwencjonalnych kierunków produkcji rolniczej. Systemy energetyczne oparte o biomasę z upraw celowych mają charakter niszowy i nie stały się powszechną opcją w Polsce. Produkcja celowa biomasy zawsze pociąga za sobą określone koszty związane z założeniem plantacji wieloletniej, cyklicznym nawożeniem i ochroną roślin. Częste susze rolnicze ograniczają plony. Wobec tego biomasa z upraw jest co do zasady droższa, niż biomasa o charakterze produktów ubocznych czy odpadów. Ponadto, proces uprawy biomasy (zabiegi polowe, wykorzystanie nawozów) powoduje, że jej bilans emisji gazów cieplarnianych (dalej: GHG) nie jest tak korzystny, jak w przypadku biomasy odpadowej.

W obliczu ograniczonych zasobów krajowych, przedsiębiorstwa, które planują transformację w oparciu o biomasę, będą zmuszone do zaopatrywania się – przynajmniej częściowo, jeśli nie całkowicie - w biomasę importowaną. Oznaczać to może uzależnianie się od zewnętrznych źródeł dostaw i wejście na globalny rynek biomasy, który jest narażony na dużą konkurencję, fluktuacje cenowe oraz zawirowania geopolityczne. Będzie to wpływało negatywnie na konkurencyjność przedsiębiorstw oraz końcowych odbiorców energii/ciepła. Obok Ukrainy, która aktualnie jest głównym kierunkiem importu biomasy do Polski, najbardziej prawdopodobne znaczące źródła dostaw biomasy to Ameryka Północna (pellet drzewny) i Ameryka Południowa.

Co niezwykle istotne, biomasa musi spełniać określone kryteria zrównoważonego rozwoju, by była uzna za źródło OZE. W obszarze wykorzystania biomasy, ewentualny sens ekonomiczny i środowiskowy mogą mieć systemy energetyczne oparte o lokalnie dostępną nadwyżkę biomasy o charakterze odpadowym (co ogranicza koszty jej pozyskania i transportu oraz wpływ na środowisko), a nie systemy oparte o biomasę drzewną.

Wg szacunków własnych MKiŚ, łączny potencjał zasobów biomasy w Polsce, uwzględniający zasady kaskadowego wykorzystania drewna na cele energetyczne (biomasa leśna, produkty uboczne przerobu drewna, biomasa agro) może wynosić ok. 280 PJ/rocznie. (co odpowiada ok 78% prognozowanego zużycia biomasy w 2025 roku). est to wartość dla biomasy wykorzystywanej zarówno dla ogrzewnictwa indywidualnego, jak i przedsiębiorstw energetycznych. Potencjał biomasy drzewnej jest dziś w znaczącej części

zagospodarowany. Ewentualne sanitarne pozyskanie drewna (tzw. pokłeskowe), które w kolejnych dekadach może się zwiększać z uwagi na zmiany klimatu (huraganowe wiatry, susze), ma zawsze charakter incydentalny i nie powinno stanowić podstawy podejmowanych decyzji inwestycyjnych w instalacje energetycznego wykorzystania biomasy.

Należy także podkreślić, że dalszy rozwój spalania biomasy w energetyce nie może prowadzić do ograniczenia rynków, które dziś z niej korzystają. W szczególności chodzi tu o materiałowe wykorzystanie produktów ubocznych przerobu drewna (zrębki tartacznej) do produkcji płyt drewnopochodnych. Do zagospodarowania pozostaje potencjał biomasy rolnej, tj. potencjał rozwoju upraw energetycznych (np. wierzby, topoli, miskanta). Aby mogły się one rozwinąć z sukcesem, konieczne będzie ich dwutorowe wsparcie. Polegać ono winno na zapewnieniu producentom długoterminowych kontraktów na odbiór biomasy wraz z jasno określoną strategią zbioru i logistyki tego surowca, oraz zagwarantowania wyższego zysku w stosunku do produkcji dotychczasowej, co ma związek z ograniczeniem ryzyka konwersji ziemi na uprawę energetyczną, potrzebą inwestycji w nowe środki produkcji oraz gwarancją stabilizacji inwestycji w przyszłych latach.

W przygotowywanej aktualizacji Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030 przewiduje się stopniową redukcję wykorzystania biomasy w energetyce, z uwagi na jej ograniczoną podaż, konieczność uwzględnienia warunku kaskadowego jej wykorzystania i zapewnienia jej dostępności w sektorach, które już dziś wykorzystują biomasę zgodnie z zasadą kaskadowości, tworząc wartość dodaną (m.in. branża meblarska i in.) .

Ad 2) Czy współspalanie biomasy uwzględnia koszty emisji CO₂ i tzw. śladu węglowego? Jakie są podejmowane działania w tym zakresie?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska uwzględnia rolę biomasy, w tym frakcji biodegradowalnej odpadów, ale jedynie jako źródło **uzupełniające** do produkcji energii.

Zgodnie z art. 159 ustawy z dnia 14 grudnia o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587) część energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów zawierających frakcje biodegradowalne, może stanowić energię z odnawialnego źródła energii, jeżeli są spełnione warunki techniczne do zakwalifikowania ich jako energii z odnawialnego źródła energii, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie warunków technicznych kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów (Dz.U. z 2016 r. poz. 847). Dla celów ww. rozporządzenia instalację termicznego przekształcania odpadów przyjmuje się, że stanowi ona instalację termicznego przekształcania odpadów w rozumieniu art. 2 pkt 14 ustawy o odnawialnych źródłach energii, a więc instalację odnawialnego źródła energii będącą spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, w której część wytwarzanej energii elektrycznej i ciepła pochodzi z ulegającej biodegradacji części odpadów przemysłowych lub komunalnych, pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (dalej: dyrektywa RED II), biomasa objęta jest szeregiem

restrykcyjnych warunków i wymagań, które muszą być spełnione, aby wyprodukowana z niej energia kwalifikowała się do wsparcia finansowego oraz mogła stanowić wkład w realizację krajowego i unijnego celu OZE. Jednymi z takich wymagań są kryteria zrównoważonego rozwoju (dalej: KZR), zgodnie z którymi paliwa z biomasy wykorzystywane do produkcji energii muszą być produkowane, przetwarzane i wykorzystywane w sposób zrównoważony i wydajny, aby zoptymalizować ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i nie powodować wylesiania, degradacji siedlisk lub utraty różnorodności biologicznej. KZR to między innymi: kryterium ochrony terenów o wysokiej wartości bioróżnorodności, kryterium ochrony terenów zasobnych w duże ilości pierwiastka węgla, kryterium ochrony torfowisk, kryterium zrównoważonej gospodarki leśnej i kryterium niskiego ryzyka spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów.

Z powyższymi obowiązkami powiązane są kryteria ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Stanowią one wymogi, które muszą być spełnione, aby paliwa z biomasy przyczyniały się do redukcji emisji gazów cieplarnianych. Obliczeniom podlega emisja GHG w cyklu życia paliw z biomasy biorąc pod uwagę etap uprawy, zmianę sposobu użytkowania gruntów oraz emisje z procesów przetwarzania, transportu i ze spalania paliwa. Brane są również pod uwagę czynniki obniżające emisję, np. wychwytywanie i składowanie CO₂. Powyższe wymagania dyrektywy RED II dotyczące KZR i GHG zostały implementowane do krajowego porządku prawnego ustawą z dnia 21.02.2025 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2025 r. poz. 303), która weszła w życie 01.04.2025 r.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca Dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i Dyrektywę 98/70/WE w zakresie promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca Dyrektywę (UE) 2015/652 (dalej: dyrektywa RED III) wprowadza kolejne, bardziej restrykcyjne wymagania dla biomasy. Wśród nich wymienia się zasadę kaskadowego wykorzystania biomasy, która zostanie wdrożona m.in. poprzez rozporządzenie w sprawie szczegółowych cech jakościowo-wymiarowych drewna energetycznego wydawane na podstawie art. 119a ustawy o odnawialnych źródłach energii. Wyznaczenie parametrów drewna energetycznego w rozporządzeniu pozwoli na zaakcentowanie priorytetu wykorzystania drewna w pierwszej kolejności na potrzeby przemysłowe inne niż energetyczne (np. do produkcji produktów o dłuższym okresie użytkowania, jak meble etc.), aby jako drewno energetyczne zaliczane było tylko drewno o obniżonej wartości technicznej i użytkowej, uniemożliwiającej jego przemysłowe wykorzystanie.

Warto nadmienić, że istnieją także inne regulacje na poziomie unijnym, które nakładają – m.in. na energetykę – kolejne ograniczenia w wykorzystywaniu biomasy leśnej, np. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE) (tzw. Rozporządzenie LULUCF) oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115 w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 995/2010) (tzw. rozporządzenie EUDR).

Aby możliwe było rozliczanie wykorzystywanych paliw z biomasy (biogaz, biogaz rolniczy i biometan) jako paliw zeroemisyjnych w unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji, należy wykazać, w ramach jednego z uznanych przez Komisję Europejską dobrowolnych systemów certyfikacji, że spełniały one kryteria zrównoważonego rozwoju i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonych w dyrektywie RED II. W przeciwnym wypadku węgiel pierwiastkowy w niej zawarty uznaje się za węgiel pierwiastkowy kopalny. Przepisy krajowe nie przewidują innej możliwości spełnienia tego wymogu. Powyższe wprost wynika z treści rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/2085 z 14 grudnia 2020 r. w sprawie zmiany i sprostowania rozporządzenia wykonawczego (UE) 2018/2066 w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, biomasa wykorzystywana do celów energetycznych powinna spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju na potrzeby wymagań systemu EU ETS. Weryfikacja zgodności z KZR oraz GHG dot. wymagań systemu EU ETS, w odniesieniu do biomasy wykorzystywanej na potrzeby energetyczne przez prowadzących instalacje objęte systemem EU ETS, może odbywać się w oparciu o dokumenty pochodzące z tzw. dobrowolnych systemów certyfikacji zgodnie z przepisami art. 30 ust. 4 dyrektywy RED II, np. poświadczenia (proof of sustainability) służące do potwierdzenia spełnienia wymaganych kryteriów oraz wykazania, że dana partia biomasy spełnia wymogi dobrowolnego systemu.

Jednocześnie warto dodać, że energetyczne wykorzystywanie biomasy jest zgodne z tzw. Taksonomią (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje), co oznacza, że można pozyskać fundusze na jej wykorzystywanie jako na działalność zrównoważoną. Jak wykazano powyżej, biomasa jest promowana przez przepisy unijne jako odnawialne źródło energii, pod warunkiem, że spełnione są wszelkie wymagania dyrektywy RED II, a więc gdy jej wykorzystywanie jest bezpieczne dla środowiska.

Obecnie na mocy art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz.U z 2024 r., poz. 1505, z późn. zm) instalacje spalające wyłącznie biomasę są wyłączone z systemu EU ETS. W świetle rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2018/2066 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniającego rozporządzenie Komisji (UE) nr 601/2012 (Dz.Ur.z.UE.L 2018 Nr 334, str. 1, z późn.zm.) (dalej: rozporządzenie 2018/2066), paliwa z biomasy wykorzystywane do celów energetycznych są traktowane jako paliwa zeroemisyjne pod warunkiem spełnienia kryteriów zrównoważonego rozwoju oraz kryteriów ograniczania emisji gazów cieplarnianych, o których mowa w art. 29 ust. 2 - 7 oraz ust. 10 dyrektywa REDII. W przypadku gdy wykorzystywana biomasa nie spełnia tych wymogów, jej zawartość węgla pierwiastkowego uznaje się za węgiel kopalny (art. 38 ust. 5 rozporządzenia 2018/2066). W przypadku wykorzystania paliw z biomasy do celów innych niż wytwarzanie energii, ciepła lub chłodu, paliwa z biomasy traktowane są jako zeroemisyjne, bez konieczności wykazywania przez prowadzących instalacje jakichkolwiek kryteriów, o których mowa dyrektywie REDII.

Od 2026 r. zmieniają się wymogi traktowania biomasy w systemie EU ETS. Zmiany zostaną wprowadzone do prawa krajowego z uwagi na konieczność jego dostosowania do zmienionych zapisów dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów

cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.Urz.UE.L Nr 275, str. 32 ,z późn.zm.). Obecnie na szczeblu rządowym procedowany jest projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz niektórych innych ustaw (UC 39). Począwszy od roku 2026 przewiduje się zmianę w zakresie kwalifikowania instalacji z systemu EU ETS w związku ze stosowaniem biomasy spełniającej kryteria zrównoważonego rozwoju oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. W przypadku gdy w instalacji spalana jest tzw. biomasa zrównoważona, a przy tym emisje ze spalania tej biomasy w odpowiednim okresie odniesienia (w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o przydział uprawnień do emisji) stanowią ponad 95 % emisji całkowitych z instalacji, instalacja taka nie będzie podlegała pod system EU ETS. Instalacje nie spełniające ww. kryterium będą podlegały pod system EU ETS.

Ad 3) Czy rozważane jest zastąpienie biomasy paliwami alternatywnymi w tym wytworzonymi z odpadów (tzw. RDF) i czy rozważane jest na szczeblu krajowym, jak i unijnym zapewnienie, iż RDF jest paliwem neutralnym pod względem emisji CO₂? Jak to paliwo wykorzystane jest w krajach UE i np. na Ukrainie?

W zakresie koncepcji zastąpienia biomasy paliwami alternatywnymi w tym wytworzonymi z odpadów, nie jest to kierunek transformacji zgodny z projektem aktualizacji Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030.

Obecne działania związane z transformacją ciepłownictwa idą w kierunku wzrostu udziału OZE oraz elektryfikacji ciepłownictwa, a w przypadku gospodarki odpadami - wzrostu poziomu recyklingu poprzez działania związane z dalszym rozwojem systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych i gospodarki obiegu zamkniętego.

W niektórych krajach UE (jak np. Włochy, Niemcy, Wielka Brytania) RDF odgrywa ograniczoną rolę w transformacji energetycznej i gospodarce o obiegu zamkniętym. Niemniej wykorzystanie ww. surowca wiąże się z wieloma wyzwaniami jak np. zmienna jakość RDF (wartość opałowa, zawartość chloru, wilgotność). W Ukrainie jest to obszar w fazie rozwoju, przy czym warto nadmienić, że w 2023 r. Ukraina przyjęła Strategię Zarządzania Odpadami do 2030 r., która zakłada: rozwój infrastruktury do przetwarzania odpadów, ograniczenie składowania, promowanie odzysku energii z odpadów.

Ad 4) Czy istnieje koncepcja wykorzystania jako paliwo RDF do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, co może rozwiązać problem ryzyka składowania frakcji palnej z odpadów? Czy przewidywany jest jakiś system wsparcia dla podmiotów, zaangażowanych w ten proces?

W sektorze ciepłownictwa systemowego z uwagi na lokalny charakter sektora, kluczowa jest identyfikacja lokalnych zasobów, aby wykorzystać je na cele ciepłownicze. Proces transformacji ciepłownictwa systemowego powinien być ściśle połączony z procesem planowania na poziomie centralnym, ale również, co ważniejsze, na poziomie lokalnym. Ciepłownie szukają rozwiązań umożliwiających optymalne wykorzystanie lokalnych zasobów energetycznych takich, jak ciepło gruntowe odzyskiwane z wykorzystaniem technologii pomp ciepła, nadwyżki produkcji energii z OZE, wykorzystywane do zasilania lokalnych magazynów ciepła i kotłów elektrodowych, ciepło odpadowe (tj. produkowane przy okazji innych procesów technologicznych, np. w miejskich oczyszczalniach ścieków).

Uwaga: nie należy mylić z ciepłem produkowanych ze spalania odpadów), lokalny biogaz, złoża geotermalne (geotermia głęboka i płytka) oraz ciepło wód i ścieków odzyskiwane przy zastosowaniu technologii wysokowydajnych pomp ciepła.

Obecne działania związane z transformacją ciepłownictwa systemowego zmierzają w kierunku wykorzystania technologii bezemisyjnych. Jako główny cel transformacji ciepłownictwa zakłada się jego elektryfikację, tj. wzrost udziału OZE, wykorzystanie potencjału poprawy efektywności energetycznej oraz ciepła odpadowego, a także proces łączenia sektorów ciepłownictwa i elektroenergetyki. W przypadku gospodarki odpadami zakłada się wzrost poziomu recyklingu poprzez działania związane z dalszym rozwojem systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych i gospodarki obiegu zamkniętego.

Należy wskazać, że spalaniu powinny podlegać te frakcje odpadów, co do których wyczerpane zostały inne korzystniejsze środowiskowo metody zagospodarowania odpadów.

Ponadto należy zauważyć, że planowane jest objęcie systemem handlu uprawnieniami ETS instalacji termicznego przekształcania odpadów, co mogłoby spowodować obciążenie finansowe termicznego zagospodarowania odpadów, a w konsekwencji zwiększyć cenę ciepła dla odbiorców końcowych.

Dodatkowo spalanie odpadów sprzeczne jest z celami gospodarki o obiegu zamkniętym, do których jako Unia Europejska dążymy przynajmniej od 2015 roku. W planowaniu instalacji należy brać pod uwagę, iż istnieją limity rozbudowy sektora w zakresie budowy instalacji termicznego przekształcania odpadów. Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że z punktu widzenia gospodarki odpadami należy dążyć do zagospodarowywania jak największej ilości odpadów przez recykling.

Gospodarka odpadami w Polsce powinna być oparta przede wszystkim na realizacji hierarchii sposobów postępowania z odpadami, która została określona zarówno w przepisach unijnych, jak i krajowych¹. Zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami przede wszystkim należy zapobiegać powstawaniu odpadów. Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, należy odpowiednio zagospodarować, w pierwszej kolejności przez przygotowanie do ponownego użycia lub recykling, a następnie w innych procesach odzysku np. odzysk energii. Najmniej preferowanym działaniem jest natomiast unieszkodliwianie odpadów, w tym ich składowanie.

Ponadto, Polska jako państwo członkowskie UE zobowiązana jest do osiągnięcia określonych celów w zakresie odpadów komunalnych (osiągnięcia do 2035 roku 65% poziomu przygotowania, do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz ograniczenia do 2035 roku poziomu składowania odpadów komunalnych do 10%).

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że z punktu widzenia gospodarki odpadami należy dążyć do zagospodarowywania jak największej ilości odpadów przez recykling. Priorytetem powinny być zatem działania związane z dalszym rozwojem systemu selektywnego zbierania odpadów, co pozwala na pozyskanie dobrej jakości odpadów, które nadają się do recyklingu, oraz infrastruktury zapewniającej ich recykling. **Z powyższym względów, w ujęciu długoterminowym nie ma w planach wsparcia ze środków publicznych rozwoju technologii opartych na paliwach RDF.**

¹ W art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy i w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach

Odnosząc się do kwestii wsparcia dla podmiotów prowadzących termiczne przekształcanie odpadów, uprzejmie informuję, że w poprzednich latach prowadzone były nabory wniosków do programu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pn. Racionalna gospodarka odpadami Część 3) Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne. Środki finansowe przeznaczone na realizację tego programu powinny umożliwić budowę wystarczającej liczby instalacji służących do termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii.

Ad 5) Czy istnieje analiza, koncepcja możliwości zagospodarowania odpadów katalizatora z instalacji SCR w energetyce? Ilu zakładów w energetyce, Elektrowni / Elektrociepłowni, itp. dotyczy utylizacja odpadów katalizatorów z SCR oraz jaka jest ilość katalizatorów z instalacji SCR w Polsce?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie jest w posiadaniu tego typu analiz ani nie posiada informacji o liczbie elektrowni i elektrociepłowni wykorzystujących instalację selektywnej redukcji katalitycznej (SCR) do redukcji tlenków azotu w gazach odlotowych oraz ilości wykorzystywanych w tym celu katalizatorów.

Obowiązujący katalog odpadów zawarty w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy i w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach nie zawiera kodu odpadów przypisanego wyłącznie do odpadów w postaci zużytych katalizatorów stosowanych w instalacjach SCR. Oznacza to, że tego typu odpady mogą być klasyfikowane wraz innymi odpadami charakteryzującymi zbliżonymi właściwościami oraz składem chemicznym.

Dodatkowo należy wskazać, że obecnie nie ustanowiono szczególnych zasad gospodarowania odpadami powstającymi w energetyce w wyniku stosowania techniki SCR do redukcji tlenków azotu w gazach odlotowych. Postępowanie z tego typu odpadami powinno się zatem odbywać zgodnie z ogólnymi przepisami określonymi w ustawie o odpadach, w szczególności zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami (o której mowa w odpowiedzi na pytanie nr 4).

Podkreślenia wymaga, że do Ministerstwa nie docierały dotychczas sygnały o problemach z zagospodarowaniem odpadów w postaci zużytych katalizatorów z SCR.

Ad 6) Czy istnieje jakiś fundusz na budowę tego typu instalacji do unieszkodliwiania odpadów katalizatorów z SCR?

MKIŚ nie posiada informacji o programach, których wsparcie skierowane jest bezpośrednio na realizację inwestycji związanych z zagospodarowaniem odpadów w postaci zużytych katalizatorów z SCR pochodzących z oczyszczania gazów odlotowych z tlenków azotu.

Najwłaściwszym kierunkiem poszukiwania środków na ten cel, obok finansowania komercyjnego, które wydaje się uzasadnione z uwagi na charakter spółek energetycznych i podmiotów powiązanych z ich działalnością, powinno być przeanalizowanie przez potencjalnych inwestorów źródeł finansowania ze środków europejskich.

Inwestorzy mogą starać się o dofinansowanie m.in. ze środków Funduszu InvestEU. Podstawa prawna Programu jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. Wsparcie z Funduszu ma mobilizować prywatne (przede wszystkim), ale również publiczne środki na inwestycje o strategicznym znaczeniu dla gospodarki UE. Fundusz InvestEU nie jest jednak instrumentem bezzwrotnym (dotacyjnym). Jest bowiem oparty o gwarancje UE i oferuje wsparcie zwrotne, np. pożyczki, gwarancje bankowe, wykup długoterminowych obligacji i inne. Można założyć, że inwestorzy zainteresowani realizacją zakładów zagospodarowania odpadów katalizatorów z instalacji SCR, wpisywaliby się w zakres wsparcia pod nazwą „Zrównoważona infrastruktura”, który obejmuje projekty z sektorów transport, energetyka, łączność cyfrowa, odpady. Dodatkowe informacje o Funduszu InvestEU dostępne są na stronach internetowych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Banku Gospodarstwa Krajowego, jako głównych podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie tego instrumentu w Polsce.

Jeżeli chodzi o pozostałe programy finansowane ze środków polityki spójności UE, to w obecnie trwającej perspektywie na lata 2021-2027 wiele naborów wniosków zostało już ogłoszonych. Z uwagi na to, oferta finansowania projektów dotyczących gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ), w tym gospodarki odpadami, została już w dużej mierze rozdysponowana. Dotyczy to m.in. programów Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki i Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej.

Podobnie sytuacja wygląda w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko. W Programie FEnKS zakończono dwa nabory wniosków skierowane do przedsiębiorców w zakresie GOZ i gospodarki odpadami, a aplikacje są obecnie w trakcie oceny. Możliwość ogłoszenia kolejnego naboru jest uzależniona od wyników oceny wcześniej złożonych wniosków.

Wsparcie z FEnKS jest sprofilowane na wysokowydajne projekty wspierające założenia GOZ. Z tego względu, dla możliwości uzyskania wsparcia znaczenie ma m.in. rodzaj zastosowanego procesu przetwarzania odpadów oraz prognozowane rezultaty procesu technologicznego, w szczególności zapewnienie recyklingu materiałowego lub odzysku surowców na potrzeby GOZ. Jednym z istotnych aspektów branych pod uwagę w ocenie aplikacji są również regulacje dotyczące pomocy publicznej, które ograniczają zakres i kwotę wsparcia. Tego typu wsparcie, z uwagi na finansowanie licznych obszarów z zakresu ochrony środowiska oraz energetyki oraz ograniczone możliwości finansowe, nie jest dostępne ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Na poziomie krajowym Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) realizuje szereg programów, których celem jest dofinansowanie projektów z zakresu ochrony środowiska, w tym przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami i transformacją energetyczną. W celu uzyskania dofinansowania w ramach tych programów podmioty zainteresowane uzyskaniem wsparcia finansowego muszą przeprowadzić analizę czy planowane zamierzenia inwestorskie mieszczą się w celach i kryteriach określonych dla tych programów przez NFOŚiGW.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM